

Lietuvių ir prūsų aukojimo vietos: pirtis

Santrauka

Šio straipsnio tikslas – remiantis rašytiniais XIV–XVIII a. šaltiniais, kuriuose randame duomenų apie senąją lietuvių ir prūsų religiją, aptarti pirtyje atliekamus ritualus ir pasekti, kokie tų ritualų pėdsakai išliko XIX–XX a. papročiuose, tautosakoje, tikėjimuose.

XIV–XVII a. rašytiniuose šaltiniuose duomenys apie pirtyje atliekamus ritualus nėra gausūs, o ir tie patys gana fragmentiški, menkai informatyvūs. Tačiau ir tokie epizodiniai aprašymai, jų analizė ir ypač greitinimas su XIX a. pabaigos – XX a. pradžios

papročiais, tautosaka, tikėjimais leidžia teigti, kad pirtis laikytina mažąja to laikotarpio valstiečio aukvieta, t. y. vieta, kurioje ne tik periamasi, švarinamasi, grūdinamasi, bet ir atliekamos su senąja (ikikrikščioniškąja) religija susijusios apeigos (pargerbiama dievai ir mirusieji protėviai, aukojama po sėkmingo gimdymo). Greičiausiai dėl šios priežasties krikščioniškosios ideologijos požiūriu pirtis tuo metu laikyta ir vadinta „velnio lizdu“ – t. y. visokių nelabųjų susirinkimo bei veiklos vieta.

Esminiai žodžiai: tvartas, pirtis, bažnyčia, dievai, ritualai.